

skan sjógv. Um somu tíð helt Marita fast um miðlinjuprinsippið. Her var eingin slingur í valsinum.

Og tað kundi verið á hugavert at fingið Edmund Joensen at svara, hvussu langt niður í Grásonuna bretar vóru komnir, tá Edmund fór frá?

Mini notat frá drúgvum researcharbeiði øll hesi árini benda á, at Edmund Joensen var fyrsti logmaður at slaka í marknamálinum. Av teimum tilsamans 85% av grásonuni, sum alt ialt eru slakað, man luturin hjá Anfinn Kallsberg neyvan svara til meira ein fimting. Tá er lett at rokna út, hvat Edmund hevur slakað.

Og fyri at venda aftur til myndina hjá sama Edmund Joensen í bløðunum nú um dagarnar, tá hann samanber úrslitið av marknatrætuni við teir dystir føroyingar hava tapt 5-0 og kortini verið sigurssælir, so má tað hava staðið 4-0, tá liðskiparin bráðliga rymdi av vøllinum.

Men stutt aftur til Haag-møguleikan. Møguleikin fyri at fara til Haag hevur verið har alla tíðina. Ein kann so siga, at jú meira tú bjóðar einum mótparti tess minni verður áhugi hansara at fara til Haag. Tá vil hann bráðliga hava nakað at missa við at fara til Haag. Vildi Edmund vera heilt "stöðufastur", so skuldi hann ongantíð havt givið ein tømna, og so kundi hann verið 110% visur í at fingið eitt sakarmál. Tú kundi bretar vera visir í, at teir høvdu einki at missa.

Hetta markið, sum nú er avtalað, gevur bretsku síðuni so mikið, at teir nú fola tað so, at teir kanska hava nakað at missa við eitt sakarmál. Tað kundi jú verið, at dómstólin í t.d. fann uppá at byta grásonuna í helvt.

Føroyingar vildu einki lata norðan fyri breisku miðlinjuna, tí man metti, at man hevði ein rimuligan tjans í Haag at fáa nakað, sum líkist tí bretsku miðlinjuni ella nakað betri.

Allar hasar nýansumar blæsir Edmund uppá og vil nú við afturvirkandi kraft gera marknatræðið til eitt stíð um grásonuna eina. Fiskarimessiga er tað helst so. Og her hava vit júst fingið eina loysn, sum báðir partar eru fegnari um, enn um hon t.d. varð bytt í helvt.

Edmund Joensen hevur oftani fleiri heitt á sínar starvsfelagar og tjóðina um at standa saman í hesum álvarsmaði, og tað hava øll tikið undir við honum í. Tí kenst tað so hugstoytt at hava havt ein logmann, sum aftaná at hann hevur havt ábyrgdina av málinum í hálvt fjóðra ár og ikki fingið loyst tað, er so síður um, at tað hevur eydnast hansara eftirmonnum at loysa málið uppá ein máta, sum føroyingar yvirhøvur eru nøgdir við.

Jan Müller, blaðstjóri

ALS á tremur við peningi

Árið 1998 hevur í mangar mátar verið gott fyri føroyska samfelagið. Virksemd hevur verið stórt við góðum fiskiskapi og góðum fiskaprísum. Bæði almennu og privatu lónarútgjaldingar eru hækkaðar munandi í mun til 1997. Økta virksemd og betraðu figgarligu viðurskiftini yvirhøvur siggjast aftur í arbeiðsloysishagtolunum, sum aftur vísa minkandi arbeiðsloysi í mun til árið fyri. Hetta hevur givið Arbeiðsloysisskipanini møguleika at leggja orku í at mennast, soleiðis at figgarligu viðurskiftini og umsitingin betrast og hvíla á tryggari grundlagi, enn fyri 2-3 árum síðan.

Stimbran av eginogni

Skipanin er í ferð við at uppgygja eina eginogn. Hetta er neyðugt, fyri at skipanin skal hava nakað at standa í móti við, um arbeiðsloysið aftur fer at vaksa. Fyri ikki so nógvum árum síðan var Arbeiðsloysisskipanin um at fara av knóranum, av tí at hon hevði óv líta eginogn. Tá var avleiðingin, at skipanin fekk tilført gjaldfóri, partvís sum gávu, partvís sum lán. Har afturat varð inngjaldsloftið avtikið, og sum steinur oman á byrðu fyri tey, sum sóu skattin hækka, lónina lækka og arbeiðsloysið vaksa, varð inngjaldið til Arbeiðsloysisskipanina hækkað.

Við alsamt betraða gjaldförinum hjá skipanini er nú høvi at uppgygja eitt gjaldfóri, ið skal tryggja skipanina móti at vera neydd at taka tilík óheppin stig, um samfelagsgongdin vendur. Tá henda eginogn er fingin til vega, verður farið undir at leggja skipanina til rættis, soleiðis at hon hevur eina figgarliga javnvág, sum ikki inniber at ein øking av gjaldförinum út yvir, hvat lónarhækkingar ella inflátið annars ger neyðga.

Fram til vário 1998 hevur gjaldfórið hjá skipanini verið sett sum innlín í føroyskar peningastovnar. Tá varð farið at hyggja at øðrum móguleikum fyri at gera eina tryggja floð, sum samstundis kann tryggja skipanini eitt rimuligt avkast. Avgjort varð at seta part av gjaldförinum í lánsbrøv. Við ársenda var kursvirið av lánsbrøvunum 76,1 mió. kr.

Inngjöld

ALS-gjaldið var í 1998 2,25%. Hetta er nakað lægri enn inngjaldsprosentíð var í 1997, tá tað fyrra hálvár var 2,75 % og seinna hálvár var 2,50% av lónarútgjaldingunum frá ávikavist lóntakarum og arbeiðsgevarum. Í 1998 vóru inngjaldini til skipanina 175,1 mió. kr. í mun til 195,2 mió. kr. í 1997. Hetta er ein minking uppá 20,1 mió. krónur.

Stýrið hevur við kunngerð avgjort, at inngjaldsprosentíð við gildi frá 1. januar 1999 skal vera 2 %. Hetta er tað sama, sum gjaldið var, tá skipanin byrjaði í 1992.

Útgjöld

Miðal talið av móttakarum av arbeiðsloysisstuði var í 1998 1.888. Hesi byttu seg upp í 1.050, ið fingi stuðul eftir vanligu skipanini, og 838, ið fingi stuðul eftir fiskavirkisskipanini. Hetta er ein minking uppá omanfyri 15 % í mun til í 1997, tá tolini vóru ávikavist 1.298 og 964.

Samlaða útgjaldið av arbeiðsloysisstuði og stuði til førleikagevandi tiltøk var í 1998 96,0 mió. krónur. Upphæddin fyri 1997 var 17,8 mió. krónur størri, nevniliga 113,8 mió. krónur.

Ársúrslit

Rakstrarúrslitið fyri 1998 var 71,1 mió. krónur. Hetta er ein vøkstur uppá 4,7 mió. krónur í mun til í 1997, tá úrslitið var 66,4 mió. krónur.

Høvuðsorsøkimar til betraða úrslitið eru tvinnar. Önnur er, at útreiðslurnar til lónir og kostnaðurin av at reka Arbeiðsloysisskipanina eru minkaðar við 2,6 mió. krónur. Hetta er gjørt samstundis sum tenastan móttvegis teim arbeiðsleysu og arbeiðsgevarum er betrað við viðkomandi telefon- og avgreiðsluðum og reglugitari samskipti við tey arbeiðsleysu. Hin er, at hóast rentustóðið hevur verið lækkandi í 1998, hava avkastíð av gjaldförinum og lægri rentuútreiðslur viðført, at úrslitið av figgarpostum er økt við 5,1 mió. krónum í mun til í 1997.

Útlitini fyri 1999

ALS-gjaldið er lækkað til frá 1999 aftur at vera 2 % frá ávikavist lóntakarum og arbeiðsgevarum, ella við eini 12 % í mun til í 1998.

Hóast lónarhækkingar eru avtalaðar á arbeiðsmarknaðinum, verður ikki roknað við einum vøkstri í lónarútgjaldingunum uppá 12 %, sum vildi mótsvarað lækkignini í ALS-gjaldinum. Lækkignin í inngjaldsprosentinum fer tí ventandi at fara við sær eina ávísa minking í inntøkunum hjá Arbeiðsloysisskipanini.

Seinastu 2-3 árin hevur verið fært fram, at framburðurin í vinnuvirkseminum hvíla á ótryggum grundlag. Orsøkimar til, at samfelagsbúskapurin hevur tað nógv betur nú, eru at finna í náttúrugivnum viðurskiftum og betraðum marknaðarprísum, sum vit hava sera líta ávirkan á. Hóast hesar útsagnir eru ikki tekin um, at virksemd í 1999 verður minni enn í 1998. Væntað verður tí ikki at arbeiðsloysið fer at vaksa - kanska verður arbeiðsloysið heldur eitt vet minni enn í 1998.

Úrslitið av figgarpostum var gott í 1998. Í 1999 verða rentuútreiðslurnar av láninum, sum Arbeiðsloysisskipanin hevur hjá Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunninum, minni enn í 1998. Harafturat verður gjaldfórið, sum skipanin fær inntøkur av, betur. Men rentustóðið lækkar alsamt, og fer hetta at hava við sær, at úrslitið av

figgarpostum neyvan gerst munandi betur í 1999 enn í 1998.

Stýrið hevur umrøtt spurningin, um rætt er at innafur-føra loftið fyri inngjalding av ALS-gjaldi frá lóntakarum, soleiðis sum stýrið hevur umrøtt móguleikan fyri at hækka útgjaldsprosentíð. Væntandi verða hesir spurningar tiknir upp aftur í 1999, sigur ALS í tíðindaskrivi.

Allan Skaalum, stjóri á Arbeiðsloysisskipanini

ÁRSROKNSKAPUR hjá Arbeiðsloysisskipanini

(1.000kr)

RAKSTRARROKNSKAPUR

	1998	1997
Inngjöld.....	175.097	195.187
Útgjöld v.m.....	95.965	113.819
Tekniskt úrslit.....	79.132	81.368
Lønir v.m.....	5.649	7.499
Kostnaðir.....	6.134	6.875
Útreiðslur ialt.....	11.784	14.374
Úrslit aðrenn avskrivningar.....	67.349	66.994
Avskrivningar.....	-1.010	-534
Úrslit aðrenn figgarpostar.....	66.339	66.459
Figgarinntøkur.....	6.213	3.470
Figgarútreiðslur.....	-1.413	-3.788
Figgarpostar, netto.....	4.800	-317
Úrslit av vanligum rakstri.....	71.139	66.142
Serligar inntøkur/útreiðslur.....	4	277
Rakstrarúrslit.....	71.142	66.419

FIGGARSTØÐA PR. 31. DESEMBER

Aktiv

Støðisfæ ialt.....	1.028	611
Tiðaravmarkingar og forútgjöldi.....	385	390
Skuldarar.....	2.963	9.554
Lánsbrøv.....	76.087	0
Tøkur peningur.....	92.959	101.782
Umferðartæ ialt.....	172.394	111.725
Aktiv ialt.....	173.422	112.337

Passiv

Stovnsfæ.....	93.840	93.840
At flyta til komandi ár.....	26.020	-45.122
Eginogn ialt.....	119.860	48.718
Avsetingar ialt.....	30.000	30.000
Skyldugur arbeiðsloysisstuðul.....	2.347	5.142
Ognarar.....	1.730	1.588
Tiðaravmarkingar.....	537	524
Lán, Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin.....	18.947	26.364
Skuld ialt.....	23.561	33.619
Passiv ialt.....	173.422	112.337

ALS hevur til endamáls at veita figgarligan stuðul til arbeiðsleys; at virka fyri betturm móguleikum hjá arbeiðsleysum at fáa arbeiði og at umsita arbeiðsávising fyri føroyska arbeiðsmarknaðin. Á ALS starvast í løtuni 23 fólk. Virksemd hjá ALS er í høvuðshetum lógarsett. Óvastu leiðsluna hevur stýrið hjá ALS, sum - eftir tilmáli frá arbeiðsgevara- og lóntakarafelagunum á arbeiðsmarknaðinum - verður valt av Føroya Landsstjórn.

ALS

Arbeiðsloysisskipanin
Postsmoga 3022 • 110 Tórshavn
Tlf: 319550 • Fax 310263
e-postur: als@als.fo • www.als.fo